

ELOZETES.

KLYBEN ES VIDEKEN

nyolc évre ... 84 kor
 öt évre ... 42 kor
 nyolc évre ... 31 kor
 hat óra ... 7 kor

Nyitottai közlemények
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Andri és csanádi egyesült
 vasúti pályájában.

TELEFON-SZÁM: 32.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rt. Részvény-
 Társaság.

Tízet főberozót 22 sz.
 TELEFON-SZÁM: 33.

Arad, 1918.

Staubay József.

Családok, december 19.

A románok megszállják Kolozsvárt.

(A magyar kormány nem akar háborút. — Székelyek — a székely köztársaságért.
 — Tiltakozás a gyulafehérvári határozat ellen.)

Budapestről jelentik: Azokról a nyugtalanító hírekkel szemben, mintha a román és cseh csapatok csaknem egész Magyarországot megszállnák, úgy értesülünk, hogy a román főparancsnokságtól ilyen féle értesítés nem érkezett a magyar kormányhoz, amint hogy a román főparancsnokságtól semmiféle értesítés nem jött.

Az entente főparancsnokság rendelkezése szerint a demarkációs vonalon innen egy magyar várost szállnak meg a románok és ez Kolozsvár. Az entente főparancsnokság ezt az intézkedést a fegyverszüneti szerződésnek azzal a pontjával indokolja meg, hogy az entente csapatoknak a demarkációs vonalra való tekintet nélkül jogukban áll fontos stratégiai pontokat megszállni. A román csapatok nem mint hódítók vonulnak be Kolozsvárra és Székelykocsárdra, hanem mint az entente hadsereg részei hajlítják végre arra az időre, amíg francia csapatok érkezhettek Kolozsvárra.

Azok a tárgyalások, amelyeket a kolozsvári Nemzeti Tanács folytat Pap C. Istvánnal, a román kormányzótanács hadügyi és közbiztonsági osztálya főnökével, egyelőre azzal az eredménnyel jártak, hogy a románok 24 órára megszüntették előnyomulásukat. — Fényes László és dr. Rónay Zoltán a kormány megbízásából Kolozsvárra utaztak, ma folytatják tárgyalásaikat a román tanáccsal, illetőleg a nagyszaberd román kormányzó tanáccsal. A tárgyalások menete kérésessé teszi, hogy Fényes és Rónay még a mai nap folyamán elutazzanak Nagyszaberdre.

A magyar kormánynak az álláspontja, hogy nem akar háborút, de viszont gondoskodnia kell a fegyverszüneti szerződés teljes megtartásáról.

El kell kerülni a polgárháborút.

A fegyverszüneti szerződés demarkációs vonalat állapít meg, mi ezt a vonalat tiszteletben tartjuk, de viszont azt sem engedhetjük meg, hogy a románok egyszerűen túljegyék magukat a fegyverszüneti feltételeken. Arra a kérdésre, hogy milyen eredményeket várhatunk a mai tárgyalásoktól, dr. Vincze Sándor, a kolozsvári nemzeti tanács alelnökével, aki telefonutján a következőket mondta:

— Erős a hitem, hogy megfogunk egyezni a románokkal. A székelyek rendkívül el vannak keseredve a román csapatok magatartása miatt, különösen fáj nekik, hogy a románok Kolozsvárt is meg akarják szállni. Kolozsvárt több teljesen felszerelt székely zászlónál van. Ezek el vannak tökéve, hogy minden körülmények között védeni fogják Kolozsvárt. — Ezenkívül az a benyomásom, hogy a románoknak nincs is elég haderejük. Ha meg is szállják mindazon területeket, amelyeket bejelentettek, az inkább csak demonstráció lehet, mint tényleges megszállás. A székely csapatok erősebbek, mint a román királyság csapatai és a román nemzeti gárdák együttvéve. Meg vagyok győződve, hogy

a románok maguk sem akarnak polgárháborút felidézni.

mert az borzalmasabb volna a világháború minden rémségeinél. Ha a végtelékig viszik a dolgot, olyan mézárás következik itt, amilyent még nem látott a világ.

Budapestről jelentik: A Nap feltétlen megbízható helyről arról értesül, hogy Vix azzal az entente főparancsnokság kívánságára Kolozsvárt ki kell üríteni. A várost román csapatok fogják megszállani.

Kolozsvárról jelentik: Fényes László, a

nemzetőrség kormánybiztosa Kolozsvárról ma délután egy hírlaplírónak a következőket mondotta:

— Ma déli 12 órakor a hadügyminisztertől telefonértesítést kaptam, hogy az entente főparancsnokság a román csapatoknak Kolozsvár, Székelykocsárd és több erdélyi város megszállását megengedte. Mint a magyar népkormány megbízottja, hogy minden összeütközést lehetőleg elkerüljünk, proklamációt fogok intézni Kolozsvár város lakosságához. A proklamációban kifejttem, hogy az entente főparancsnokság utasítására történik stratégiai szempontból az erdélyi városok megszállása mindaddig, amíg francia csapatok érkeznek, amelyek a román csapatokat felváltják. Ezért a vérontást kerülni kell, ellenállást nem szabad kifejtetni. A közigazgatás tovább is a magyar kormány kezében marad.

— Mikor ezt a súlyos feladatot vállalom, mondotta Fényes, és a helyzetnek ezt a fordulatát a sajtó útján közlöm, bízom a román vezérférfiaktól kapott ígértben, amely egész Európa közvéleményének erkölcsi felfogásával egyezik, hogy itt semmi olyan nem történhetik, ami bizonytalan állapotot teremthetne. A magyar kormány mindent el fog követni, hogy az esetleges sérelmeket maguk a román vezérférfiak orvosolják. Most pedig azt üzenem minden magyar és székely embernek, legyen a szívében nyugodtság, az idegzetében szilárdság, hogy a helyzet tisztázódjék.

A román szocialisták nagygyűlése.

Kolozsvárról jelentik: Tegnap Kolozsváron tartózkodott Avramescu romániai szocialista vezető, aki kijelentette, hogy december hó 31-én és a rákövetkező napon Budapesten kongresszust

tartanak a magyarországi és külföldi román szocialisták. A kongresszuson jelen lesz Rakowszki, a romániai szocialisták vezére is, aki Svájból visszatérve Budapesten fog tartózkodni. A kongresszus legfontosabb határozata: állásfoglalás a gyulafehérvári határozat ellen.

— Megvitatjuk — mondotta Avramescu, — hogy Fluerdának nem volt joga beszélni a román szocialisták nevében. A kongresszus a cselekvés terére fog lépni.

Kiáltják a székely köztársaságot.

Budapestről jelentik: December 22-re összehívott nagy népgyűlés, amelyen a románok által követelt 26 vármegye magyar és székely lakossága és a román proletárlátás vesz részt, tiltakozni fog a gyulafehérvári román nemzetgyűlésnek elfogadta, a népek önrendelkezési jogába tilkosít határozata ellen. Az eddigi jelentkezések után itélve, a gyűlésen óriási tömegek fognak megjelenni. A tiltakozó gyűlés arányával messze felül fogja múlni a románok gyulafehérvári gyűlését.

Budapestről jelentik: A magyar Kormányhoz érkezett jelentések szerint igen erős mozgalom indul meg a Székelyföldön az önálló székely köztársaság megalakítására. A legközelebbi napokban alighanem ki is kiáltják már a székely köztársaságot.

A magyar kormány, bármily nehéz szívvel látna is nyolcszáz ezer magyarnak az anyaországtól való elszakadását, belátna, hogy a mai körülmények között másként elérniük lehetetlen és ésszerűtlen kívánja, hogy a wilsoni elvek alapján messzire elszakadt véreink tömörülése sikerrel járjon. Hiszi a magyar kormány, hogy a viharok elmúltával és hákésebb állapotok bekövetkeztével a székely köztársaság meg fogja találni azt az utat, amely őt a magyarság zöméhez visszavezeti.

A románok Erdély közeli elmozdítását követelik.

Budapestről jelentik: Az Erdélyben folyamatosan levő katonai műveletekkel kapcsolatban a nagyzebeni kormányzó tanács minden követ megmozgat Erdély birtokba vételének teljessé tételére. A tegnapi nap folyamán dr. Brutescu Viktor, a nagyszaberd kormány földművelésügyi minisztere tegnap megjelent Jászai Oszkár nemzeti ügyi miniszternél és tárgyalásokat folytatott Erdély közeli elmozdításának Nagyszaberdől leendő irányítása érdekében. Mivel Jászai a románok kérdésének teljesítését a fegyverszüneti szerződésre hivatkozva kereken megtagadta, Bontescu ma dr. Erdélyt budapesti román követ útján háshabban terjesztette elő a nagyszaberd kormány követelését. A követelések rendkívül súlyosak és azon alapulnak, hogy a gyulafehérvári népgyűlés határozata Erdély elszakadásáról véglegesnek tekintendő, amélfogva Erdély gazdasági és közeli elmozdításának irányítására egyedül a nagyszaberd kormány illetékes. Nem kétséges, hogy a magyar kormány ezt a követést is el fogja utasítani.

A román gárdák tulkapasál.

Budapestről jelentik: A hadügyminisztérium sajtóosztálya közli: A románok által megszállott területeken a románok erőszakoskodásai napirenden vannak. Minden vasúti szállítmányt, amelynek kísérete (őrsége) gyengébb, mint az egyes helyeken levő román őrségek, vagy összeverődött román nemzetőrök, saját céljaikra lefoglalnak és kirabolnak. Azt azonban a románok mindig letagadják. Ilyen ügyekben nem lehet velük tárgyilagosan érintkezni. Páncélvonatok kirendelése

sét a szállítmányok kísérletére provokációnak tekintik. Az egyes értékesebb szállítmányok elhoza talát a megszállott területekről az által akadályozzák meg, hogy a vonat előtt felszedik a sínket. Az abrudbányai vonalon a román nemzetőrök közegei minden állomáson átkutatják, a vonat személyzetével és az utasokkal szemben is a legkíméletesebb módon viselkednek. A magyar tiestek podgyászát elveszik, egyeseket minden ok nélkül letartóztatnak. Egy súlyosan megsebesült zászlóst nem engedték hazautazni. A kolozsvári villanytelephez kirendelt két gépfegyvert a románok erőszakkal elvették és az ott beosztott két tisztet azzal fenyegették, hogy ha még másnap ott lesznek, megölik őket. A román lakosság gyakran együtt fosztogat a román gárdistákkal és a vasutas személyzet kirablásától sem riad vissza. A felsorolt esetekhez hasonló sérelmek nap-nap után ismétlődnek. A román nemzeti tanácshoz ilyen ügyekben intézett megkeresések eredményre nem vezethetnek, mert a történeteket valótlanságnak minősítik. Az ilyen eseteket a jövőben az erdélyi fő kormánybiztosság az entente csapatok főparancsnokságának fogja bejelenteni.

Eltolódott a kormányváltás.

Biró Lajos — nemzetiségi államtitkár.

Budapestről jelentik: A kormány tagjai tegnap este minisztertanácsot tartottak, amely két órákor ért véget. A minisztertanács a felgyülemlett adminisztrációs ügyeket intézte el, köztük a vármegyei kormánybiztosságok beállításának kérdését is. Nagy Vince belügyminiszter a megüresedett kormánybiztosi állások betöltésével egyidejűleg sok olyan kormánybiztost, akiket még Batthyány nevezett ki, kicsérél.

A belügyminiszteriumot most leginkább a választások előkészítése foglalja le.

A kabinet összetételében a legközelebbi napokban nem lesz változás, mert a munkástanács határozatáig függőben maradnak azok a kérdések, amelyek a kormányváltást előidéztek. Most annyiban komplikálódott a dolog, hogy a szociáldemokrata párt a magyarországi földmunkások és kigazdák országos szövetségét december 23-ra, karácsony másodnapjára országos értekezletre hívta össze, amelyen a földmunkások és kigazdák állást foglalnak a földbirtokreform kérdésében. Értesülésünk szerint, amíg ez a konferencia nem határozott, a munkástanács sem fog határozni, mert bár a földkérdés politikai kérdés lett, sem a munkástanács nem fog határozni a földmunkások ellenére.

Budapestről jelentik: Biró Lajos, a külügyminiszterium államtitkára beadta lemondását. Birót eredetileg a külügyminiszterium sajtóosztályának élére állították államtitkári ranggal. Birónak már kezdettől fogva több ízben surlódásai voltak egyik-másik államtitkárral és a helyzet akkor élesedett ki, amikor Diener-Dénes József államtitkár Birónak több előterjesztését nem hagyta jóvá. Biró Lajos már egyszer le akart mondani, de ezt a szándékát megváltoztatta. Most azután beadta lemondását, amelyet Károlyi Mihály el is fogadott. Jól értesült helyen úgy tudják, hogy Biró Lajos államtitkárként be fog lépni a nemzetiségi miniszteriumba.

Budapestről jelentik: A kormány tagjai ma este minisztertanácsot tartottak.

A Politikai Híradó jelentik: Kobek Kornél hadügyi államtitkár ma megjelent Károlynál és ismételt benyújtotta lemondását, kérve, hogy végleg mentse fel hivatala vezetésétől. A miniszterelnök a bejelentést tudomásul vette azzal, hogy holnap adja meg a végleges választ.

Olaszország forradalom előtt.

(Terjed a köztársasági mozgalom.)

Zürichből jelentik: Az olasz határról érkezett jelentés szerint az olasz kormány mindent elkövet, hogy a köztársasági mozgalmat erővel elfolytassa. A Secolonak a köztársasági mozgalmakról közölt tudósításából kitűnik, hogy a köztársasági párt az egész országot elárasztotta agitációs iratokkal, amelyeket különösen a katonaság között terjesztenek. — Az olasz hadvezetőség főként a hadifogságból hazatérő katonaság mozgalmától fél. Ezért elrendelte, hogy a visszatérő katonaságot a célra felállított táborokban helyezik el, ahol azzal az ürüggyel tartják vissza őket, hogy járványok behurcolásának veszélye miatt egyelőre ott kell maradniuk.

Belgrádból jelentik: A szerb nemzeti tanács iródaja jelentik: Itt ismertté vált jelek szerint azt remélik, hogy Olaszországban köztársasági forradalom és ez jelentékenyen megkönnyíti a szerbek helyzetét.

Tilos a liszt kivitel Szerbiába a Bánáthól.

(Popovitch alezredes kijelentése. — A kormánybiztos közbejárása a székelyek érdekében.)

A székelyudvarhelyi küldöttség, mely szombaton — mint azt megírta az Aradi Közlöny — azért jött Aradra, hogy a megyét megszállt román csapatok parancsnokának, Nikolesku tábornoknak támogatásával, innen vigyen lisztet az inséges vidékre, ma ismét Aradon tartózkodott. Ezúttal Temesvárról jöttek, ahova az aradi illetékes körök utasítására utaztak.

Aradon ugyanis sem dr. Varjassy Lajos kormánybiztos, sem a Román Nemzeti Tanács nem nyújthattak segítséget, mert Arad és a vármegye szűkén van a lisztnek, sőt a vármegye egyes községei maguk is inséges helyzetben vannak. A küldöttség Temesvárra utazott abban a feltevésben, hogy a bánáti népbiztosnál, dr. Roth Ottónál eredményt érnek el. Dr. Roth igen szívélyesen fogadta a székelyeket, de gabonát ő sem tudott nekik adni.

Szomorú kálvária utjok ismét Aradra hozta Fábrián Ferencet és Kovács Mihályt, a derék székelyudvarhelyiek küldötteit és ismét jelentkeztek a kormánybiztosnál, aki mindent elkövet, hogy erdélyi testvéreink súlyos helyzetén könnyítsen.

Megbizta titkárát, dr. Sárkány Ferencet,

hogy keresse fel Popovics Dragomir alezredest, a várbar lévő szerb csapatok parancsnokát és kérje meg őt, nyújtson segítséget és ha lehet, járjon közbe a temesvári szerb főparancsnokságnál és eszközöljön ki a székelyek részére gabonát. Az alezredes rendkívül érdekes választ adott a dr. Sárkány által előterjesztett kérelemre.

— Nagyon szívesen teljesíteném a kormánybiztos ur kívánságát — mondotta — de nem lehet, mert

a magyarországi megszállott területekről gabonát előtárolni nem szabad.

Egyen most jött itt egy szerajevói bankigazgató, aki gabonát hozott, mert a bosnyákok és hercegovocok közelség pusztít. A kérését nem teljesíthették. Még Szerbiába sem vihetünk Magyarországi élelmiszereket, noha nálunk ott is szűköl a nép. Azonban mégis azt ajánlom, hogy a székelyek küldöttel utazzanak vissza Temesvárra és az ottani szerb lovashadosztály parancsnokságánál próbáljanak eljárni, lehet, hogy eredménye lesz.

A küldöttek holnap ismét Temesvárot lesznek.

Az iskolák megnyitása.

(Szüli értekezlet a városházán.)

Meglehetősen gyér érdeklődés mellett folyt le a ma délután 5 órára hirdetett szülői értekezlet, melyet néhány szülő abból a célból hívott össze, hogy az iskolák megnyitását szorgalmazza. A gyűlésen Hady Antal Acsev. főellenőr elnökölt, ki Kovács Vince kultúratanácsost kérte fel, hogy az értekezlet összehívására okot szolgáltató helyzetet ismertesse.

— A helyzet az — mondotta Kovács kultúratanácsos — hogy jelenleg csaknem tízezer tanköteles tanuló él iskolázatlanul Arad városában. Ezt az anomáliát amennyire tőlünk telik, meg kell szüntetnünk. A katonaság, valamint a román és szerb nemzeti tanácsok lefoglalták ugyan iskoláink egy részét, az üresen álló iskolákban azonban induljon meg a tanítás.

Ugyanígy értelemben szólalt fel Bartán János c. főigazgató, a főgimnázium igazgatója is. Szerinte aligha van akadály annak, hogy a tanítás január 16-án megkezdődjék. Kehrer Károly tanfelügyelő az eddigi mulasztásokat a hatóságok hibájául rótta fel. — Nem kellett volna — ugymond — az iskolákat bezárni apró okok miatt, mert az iskoláztatás egyetemes szüksége minden oknál nagyobb érdek. Baj az, hogy a hatóságok iskolai ügyek elbírálásánál nem respektálják eléggé a tanügyi férfiak tanácsát. Már január 2-ára megnyitandónak véli az iskolákat.

Schill József alispán arra kéri a tanárokat és tanítókat, hogy az esetleg megnyitandó iskolák tananyagát a lehető legrövidebbre fogják össze, hogy így a tanuló ifjuság nagyobb megrázkódtatás nélkül végezhesse el azt. — Striefler Ferenc tanár szóvá tette azt az anomáliát, hogy a főgimnázium tornatermét fáskmárának és lópokróc magazinnak foglalta le a katonaság. Az egész országban ma Arad az egyedüli hely, ahol az ifjuság testnevelésével nem törődnek, már pedig rendszeres testnevelés nélkül az ifjuságot tegelemre nevelni nem lehet. Végül Zombory Andor tanár vetette fel a kérdést: vajjon időszerű-e e pillanatban az iskolák megnyitásáról beszélni. Az lehet, hogy az iskolákat eddig nem kellett volna bezáratni, de kérdés: nem kellene-e most, midőn városunk olyan izgalmas idők előtt állhat, mint még soha. A spanyoljárvány még nem szűnt meg, az ifjuság lelke még mindig élénken reagál a politikai viszonyok alakulásaira. A vidékről nagyszámu, több száz tanuló fiú jár Arad iskoláiba, rendezhető-e ezek élelmezése? A menekülők száma esetleg még növekedhetik: elhelyezhetik-e ezeket másutt, mint az iskola épületekben?

A szülői értekezlet végül úgy határozott, hogy kiküld egy öttagú bizottságot, mely állandó permanenciában lesz s a kormánybiztossal s a városi hatósággal tanácskozni fog az iskola megnyitás legpraktikusabb módja és leje felett. A bizottság tagjai lettek: Schill József, Hady Antal, Adler Samu, Szántó Mihály és Major Ottó.

A németektől vásárolni tilos.

(A hadügyminiszter rendelete. — Aradiak milliók károsodása.)

Károlyi Mihály miniszterelnöknek, mint hadügyminiszternek, szigorú rendelete jelent meg a hivatalos lap legutóbbi számában, mely azt tartalmazza, hogy a leszerelő német hadcsoporttól, vagy annak katonáitól *tilos a vásárlás*. A rendelet így hangzik:

A lefegyverzendő német csapatok (Mackensen hadsereg) mindennemű készleteinek, mint fegyverzet, lőszer, ruházat, felszerelés, járművek, gépek, anyagok stb. megvásárlása *tilos*. Felhívom, hogy ezt minél szélesebb körben tegye közhírré azzal, hogy aki jelen rendelkezést megszegi, amennyiben családjától súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kfhágást követ el és két hónapig terjedő elzárással, valamint 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Azon anyagok, amelyekre nézve a kfhágás elkövetett, rendőri büntető eljárás során elköszandók. Károlyi Mihály a hadügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök.

Aradon sok embert fog kellemetlenül érinteni ez a rendelet, mert a leszerelő Mackensen-hadcsoport felszerelési tárgyairól itt nagyon sok ló, szerző, autómobil stb. került eladásra. A vásárlók sorában volt maga Arad városa is. Az összeg, mely így a németekhez került, csak magá-

ban Aradon, milliókra megy. Lehetetlen, hogy ez az összeg a vevők terhére veszendőbe menjen. Járművekben, igavonó állatokban a hosszú háború elaposan leromlott az országot, az első kedvező alkalommal siet tehát mindenki beszerezni, amire szüksége van. Méltányos lenne a hadügyminiszteri rendeletnek olyan irányba való módosítása, hogy annak visszaható ereje ne legyen, hanem a vásárlási tilalom csak a rendelet keltőjől lépjen életbe.

Beszéltünk Vannay Gyula gazdasági tanácsnokkal, aki a következőket mondotta:

— A hadügyminiszteri rendelet csak azokra a vásárlásokra vonatkozik, amelyek nem lokális uton történtek. Főleg autók és lovak vásárlására vonatkozik ez a tilalom, mert ezeket a dolgokat a megszálló francia csapatok veszik át. Mi nem vettünk a németektől semmi olyan dolgot, amelyet elkoboznának a várostól. Amit vettünk, azt katonai parancsnokságtól rendes megbízás alapján vásároltuk. Autót akartunk vásárolni a németektől, de egyszerre megjött a német parancsnoksághoz a vásárlási tilalomra vonatkozó hadiutasítás és így autót nem vásárolhattunk. Ismétlem, hogy a várost nem fogja károsodás érni, de azok a magánosok, akik a németektől vásároltak, nagy károkat fognak szenvedni.

Városi központi telep.

(Monstre értekezlet lesz az iskolák ügyében)

Olcsén kívül barátságos beszélgetés során nagyon érdekes és fontos városi ügyekről folyt a purparlé ma délután a polgármester szobájában. Ott voltak az eszmecsere: *Lócs Rezső* polgármester, dr. *Steinhardt Mór*, dr. *Jegessy Károly* tiszti főügyész, *Nachtnébel Odón* főmérnök, *Kilényi János* ny. főszámvivő, *Vannay Gyula* tanácsnok és *Petrán György* tb. főjegyző.

Amikor a szervezeti szabályrendelet előkészítését elhalasztották és a közigazgatási csoport ülése, amelyről lapunk más helyén számolunk be, véget ért, szóba került a város jövő fejlesztése. Abban megegyeztek a vélemények, hogy előzetes szabályozási terv nélkül semmit sem lehet készíteni. *Nachtnébel Odón* főmérnök azonban bebizonyította, hogy lehet. Meg lehet alkotni a város központi telepét, ahol az istállók, a tűzoltóság, az összes városi műhelyek elhelyezést nyerhetnek. Ezt a központi telepet a textil-gyár közelében levő *Sarlot*-féle telken szándékozik a főmérnök létesíteni. Ezt tudomásul vették.

Ezután a polgármester bejelentette, hogy a kőművesmesterek szabadszervezete arra kérte őt, hogy a város a jövő munkálutoknál vegye figyelembe a szabadszervezetet, amely senkivel sem köt kartellt. Arra is kérték, hogy a város foglalkozzék a munkáslakások és kislakások kérdésével, jelöltesse ki a helyeket és szerezzen be típusokat nyilvános tervpályázat kiírásával.

Nachtnébel főmérnök ezt feleslegesnek tartotta, mert a tanács már kiküldött egy bizottságot, amelyben a munkástanács is képviselve van, azonban sem az iparkamara, sem az építőiparosok szövetsége nem küldött ki tagjait s így a bizottságot nem hívhatta össze. A polgármester meg fogja sürgetni a kamarát és a szövetséget, hogy küldje ki tagjait. A típusokra nem kell nyilvános tervpályázatot kiírni, mert Kassa városától meg lehet vásárolni a típusokat. Ezt is tudomásul vették.

Ekkor a közgyűlési teremből behallatszott *Kovács Vince* kultúratanácsnok harsány hang-

ja. A polgármesternek elmondotta, hogy az iskolák megnyitása ügyében a szülők értekezletet tartanak. Ezzel kapcsolatban a polgármester elmondotta, hogy a kormánybiztos szombat délutánra értekezletet hív össze, amelyen részt vesz a katonaság, a három nemzeti tanács, a város, a tanügyi hatóságok képviselői. Egységesen akarják megoldani a karhatalmi erő elhelyezésének és az iskolák megnyitásának kérdését. Most csak három iskola szabad, de kilátás van rá, hogy ezeket is elveszik. Erre azonban utját kell állni, mert máskülönben azt sem lehet megvalósítani, hogy február 2-től július végéig tartassanak az előadások. Talán a honvédegyalogsági laktanyát lehetne rendbehozni.

Erre *Nachtnébel* főmérnök megjegyezte, hogy az átalakítási munkálatok sokba kerülnek és ősznél előbb nem is fejezhetők be.

Végül a polgármester ezzel fejezte be a beszélgetést, hogy majd az értekezleten, igyekeznék megegyezést létesíteni.

KÖZELÉLMÉZÉS.

× **Hentes iparosok összehívása.** Felkérem a hentes iparosokat, hogy a városi háza tanácstermében folyó hó 19-én délután 4 órakor tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek.

× **Mészáros iparosok.** Felkérem a mészáros iparosokat, hogy a marha hus árának megállapítása tárgyában tartandó értekezleten folyó hó 21-én délután 4 órakor hivatalos helyiségemben (Kultur-palota) megjelenni sziveskedjenek. A közéleti vezetés hivatal vezetője.

× **Felhívás a kis dohánytőzsdésekhez.** Felhívom a kis dohánytőzsdéseket, csak azokat, kik tisztán trafik elárusítással foglalkoznak, hogy folyó hó 10-én délután 3 órakor a katonaságtól átvett dohánytermékek átvétele végett hivatalomban (Kultur-palota) jelenjenek meg.

× **Cukor a cukrászoknak.** A cukrászok, cukorkakészítők és mézeskalácsosokat felszólítom, hogy az Országos Cukorközpontról eddig kapott 1 havi cukorkonfigensük összegét írásban vállalatunk irodájában (Kultur-palota) legkésőbb folyó hó 21-én délután 4 órakor jelentsek be, hogy részükre a katonaságtól átvett cukormennyiségből az őket megillető mennyiségek kiutalhatók legyenek. Később ér-

kező bejelentések semmi körülmények között sem lesznek figyelembe vehetők.

× **Aradi kereskedőkhöz.** A Magyar Népköztársaság kereskedelemügyi miniszterének 107277-1018-77. számú rendelete értelmében felszólítottam a kereskedőket, kiknél a Pamatközpont által lefoglalt, de még be nem szállított termékek vagy egyéb ilyen cikkek rakományok vannak, hogy azt hivatalomban legkésőbb folyó hó 21-ig okvetlenül írásban jelentsek be.

Mackensen internálása.

(Német támadás ellenük.)

Budapestből jelentik: A magyar államvezeték Palota-Uinest állomáson ma délelőtt megkezdte annak a vonatnak a kirakását, amely *Mackensen* és társait szállította. A németek gyorsan fogták át a nem messze levő Fótra. *Mackensen* tábornagy még mindig szalonkocsijában tartózkodik. Ma délelőtt a hadügyminiszter megbízásából egy százados érkezett autón Fótra, hogy megtegye az internáláshoz szükséges katonai intézkedéseket.

Berlinből jelentik: *Mackensen* tábornagy, Magyarországban történt internálásáról ezt írja a *Deutsche Allgemeine Zeitung*:

— *Mackensen* egész viselkedése bizonyítja, hogy nemcsak a rettenthetetlen férfiú és ismét hadvezér, aki hátrébb és az egész háborúban volt. Készen mentette meg a magyarok országát a megsemmisüléstől. Van valami tragikus abban, hogy most éppen a magyarok az értekezők eszébe és megajándékolták, hogy életmentőjük és az ő háta csapattal hazatérhessenek. A magyarok, akik valaha jónak dícserekedtek lovasasszárakkal, *Johann* érzésük megcsúszta nekik, hogy tisztas pajzsukon moosok esett, és világot elűzték, hogy az internált *Mackensen* nevé fényesebben fog ragyogni, mint az internált magyaroké.

Goldis László román kfhntelése.

(Erdélyi küldöttség átnemlése Bukarestben.)

Bukarestből tájékoztatják az aradi Románulokat: A nagyszebeni román kormányzó-tanács küldöttségét Bukarestben nagy örömmel és lelkesedéssel fogadták. A küldöttség tisztelgést *Ferdinand* királynál, aki *Christea Miron* és *Hosszu Gyula* püspököknek, dr. *Vajda Sándornak* és *Goldis Lászlónak* a legnagyobb román kitüntetését, a „*Coroana Romana*”-rend nagyszállagját adományozta. Ezenkívül a küldöttség többi tagjának is magas kitüntetés adományozott a király. Így *Brediciana* Gáspár, a nagyszebeni kormányzó-tanács államtitkárát és dr. *Corroca Kornél*, *Christea* püspök titkárát a „*Coroana Romana*”-rend parancsnokává, *Bohatter* kapitányt és *Hosszu* főhadnagyot a „*Coroana Romana*”-rend tisztjévé és *Socia* mérnököt a „*Coroana Romana*”-rend lovagjává nevezte ki.

A küldöttséget az egész városban lelkesen ünnepelték és ők voltak központjai az örömmünorban uszó Bukarestnek. Vasárnap délelőtt az összes miniszterek, az összes hatóságok és az összes iskolák megjelentek *Vitéz Mihály*-szobán előtt, amelyet az erdélyi küldöttség meglátogatott. Két órakor a Boulevard-szálloda éttermében fényes bankett volt, amit Bukarest város községe rendezett a nagyszebeni küldöttség tiszteletére. A banketten a polgármester üdvözölte a küldöttséget, mint akik leg többet tettek Nagyrománia megmentésének érdekében.

Délután a küldöttség tagjai a *Spiru* hegyre mentek, ahol szemlét tartottak az ott diszben felvonult „*Aurari Jancu*”-ezred felett. Az utvonalon, ahol a küldöttség kocsikon végig robogott, nagy embertömegek üdvözölték az erdélyieket. Este ismét bankett volt a Boulevard-szállóban, a melyet ezuttal *Kultur Liga* rendezett a vendégek tiszteletére.

Utcára dobott holttestek.

(Betörés az Almay-család kriptájába. — Fosztogatás Hamory Lászlónál.)

Hamory László dr. ma délelőtt megjelent Varjassy Lajos dr. kormánybiztosnál és előadta, hogy *pítvarosi* birtokáról tegnapelőtt ismeretlen emberrel elhajtották ötvenhét darab tenyészsertését. A lopás nappal történt az átláthatatlan sűrű köd oltalma alatt. Körülbelül harminc jórészt magyarul beszélő fegyvertelen katona jelent meg a gazdaságban, akik munkát kértek. Munkát nem tudtak nekik adni és erre eltávoztak. Hamory ezeket gyanúsítja a lopás elkövetésével. Az ellopott 57 sertés értéke körülbelül 80.000 korona. Hamory arra kérte a kormánybiztosot, hogy rendeljen ki csendőrséget vagy katonaságot gazdaságába, ahol még nagymennyiségű tengeri és más gabona is van. A közlélmények szempontjából meg kell akadályozni, hogy ezt is elvigyék. — Hamory panaszkodva említette meg:

— Mindenemből kifosztottak. Két ingem van összesen, a többi fehérneműmet mind elvitték. Én nem tudok ruhákat beszolgáltatni. A kormánybiztos megígérte, hogy a rend helyreállítására megfelelő intézkedéseket fog tenni.

Aradmegye másik községéből. Talácsról is fosztogatást jelentenek. Pless Mór odaváló kereskedő üzletét vasárnap teljesen kifosztot-

ták. A román nemzeti gárda nem tudta megakadályozni az üzlet kifosztását.

Az aradi román komité felháborodással vette tudomásul azt, ami Alcsilon, Almay Olivér volt országgyűlési képviselő birtokán történt és intézkedett, hogy a csőcselék garázdálkodása büntetlen ne maradjon.

A volt képviselő kastélyát a legvandalább módon fosztották és rabolták ki, sőt még a háztetőt is elhordták. Az úri család, amely pedig népszerű volt a környék lakossága előtt, elmenekült. Nem azért, mert élete nem volt biztonságban és nem azért, mert óriási anyagi kárt okoztak neki.

Hanem azért, mert olyan gyalázatosságot követtek el, amelyhez foghatóról ritkán hall az ember. *Feltörték az Almay-család kriptáját és a halottakat kidobálták nyugvó helyükről.*

Most, hogy dr. Janka Kornél Alcsilon járt, hogy az ottani viszonyokat megvizsgálja, megdöbbenéssel értesült erről a barbarizmusról és mély felháborodásának kifejezését is adott. Intézkedés történt, hogy vizsgálat induljon meg és a tetesek elvegyék büntetésüket. A Román Nemzeti Tanács ötven fegyveres gárdistát rendelt ki a környékre.

Likvidálás a királyi palotában

(Az utolsó udvari ember nyilatkozata.)

Eleven, mozgalmas képet nyújt a budai várpalota. Az ügyes-bajos emberek sűrű rajban özönlenek be a kapun, (melynek zárja pedig talán be is rozsdásodott a hosszú pihenésben.) Autóbilok robognak be s ha a vártán nem is hangzik fel kürtjei, ha az őrség nem is áll fegyverbe, viszont minden polgárra meggyújtólag hathat az a tudat, hogy a termekben, hol egykor üres ceremóniák folytak le s a sparyol etikett szabályozta még a lélegzést is, most lázas, fáradhatatlan és hasznos munka folyik. A magyar népköztársaságnak egész sereg fontos szerve, hivatala működik e pillanatban a királyi, vagy helyesebben — az új elnevezéssel élve — nemzeti palotában. Így a külügy és nemzetiségi minisztérium, a hadügyminisztérium orvosi osztálya, a hazatérő katonákat gondozó osztály, a honvédfőparancsnokság, a fegyverszüneti bizottság. A régi rezsim hivatalából még itt maradt a főudvarnagyi hivatal és az udvarnagyi bíróság.

Felkerestük a főudvarnagyi hivatal vezetőjét, Szegedy-Maszák Aladárt, — két hónap előtt még a magyar királyi udvari tanácsosi cím illette őt, — hogy megkérdezzük tőle, mi lesz a palota sorsa, mi fog történni az abban elhelyezett műkincsekkel.

A forradalom szele sok mindent elsepert, de a nemzeti palota szentgyörgy-téri ágának — itt van elhelyezve az udvarnagyi hivatal — régi szokásait még nem egészen. Erre vall, amikor Szegedy-Maszák ur után érdeklődött, a derék szolga kissé indignálódva kérdezte:

— A méltóságos ur? Igen, a méltóságos ur itt van. Tessék ideadni a névjegyet, majd megkérdezem, hogy fogad-e a méltóságos ur.

A névjegy ezüst tálcára került s bevándorolt a belső szobába. Két perc múlva kinyílik az ajtó.

— A palotában — feleli a kérdésre Szegedy-Maszák — tulsok műkincs tulajdonképpen nincs is. Néhány kép csupán az, ami az ingó-

ságokból művészi értékével kiválik. A képek épp úgy, mint mindaz, ami a palotában van, nemzeti vagyon és nem volt a király magántulajdona, sohasem is volt az. A lakások is a mindenkori uralkodónak csak haszonélvezeti rendelkezésre álltak, de nem voltak tulajdonaik. A palotát az udvartartás-leltár szerint vette át azokkal a darabokkal együtt, melyeket még hozzászereztünk, leltár szerint s adjuk át. Jelenleg a palota és az ingók őrségéről a volt testőrség, a rendőrség, továbbá védőőrség gondoskodik és végzi az őrzést a gödöllői kastély felett is. A kastély sorsát illetőleg úgy vagyok informálva, hogy a népjóléti minisztérium néhány fontos osztálya és intézménye fog ott helyet találni. Így tervbe van véve, hogy munkásszanatórium és szülőotthon létesül Gödöllőn.

Arra a kérdésre, hogy a szent korona hol van elhelyezve, hogy mi lesz a sorsa, azt a választ kaptuk, hogy az ereklyét most is páncélszobájában őrzi külön őrsége, de a korona további sorsáról még nem intézkedett a kormány.

A királyi palota felett — folytatta az udvarmesteri hivatal vezetője érdekes fejtégetéseit — tulajdonképpen a pénzügyminisztérium rendelkezik, mert 1917-ben a törvényhozás kimondotta, hogy minden olyan állami épület, amely nem tartozik valamely más minisztérium hatásköréhez, a pénzügyminisztérium fönhatósága alá tartozik. A palotára az állam zárlati bíróság szóbeli utasítása alapján zárlatot rendelt el s egyáltalán ő rendelkezik most.

Végül megkérdeztük, mi fog történni az udvarnagyi hivattal.

— Az udvarnagyi hivatal likvidál — hangzott a válasz — s e munkával, amely a pénzügyminisztérium ellenőrzése mellett folyik, e hónap végeig kész lesz. Akkor természetesen megszűnik. Hogy a hivatal személyzetének mi lesz a sorsa, mi még nem tudjuk. Széchenyi Antal gróf, a magyarországi udvarnagyt november első napjai óta szabadságon van, mindamellett mindennemű minden nap be szokott járni hivatalába, informáltatja magát, intézkedik, dolgozik. Hiába, neki, akit ugyyszólván minden bu-

tordarabhoz erős lelki kapocs fűz, nem olyan könnyű innen megválni...

Végül kijelentette a volt királyi udvar utolsó funkcionáriusa, hogy a kormány a palota leltári átvételének munkálataihoz még nem látott hozzá. Zádor Jenő.

Háromszorosra emelt üzletbér.

(Tárgyalás a lakáshivatalnál.)

Érdekes lakbérleti ügyet tárgyalt ma az aradi lakáshivatal dr. Olasz Pál h. elnök vezetésével. A lakásbizottság tagjai közül a háziurakat Reinhart Gyula, a lakókat Lits Antal lapszerkesztő képviselte.

Szűcs F. Vilmos főnök beadványt intézett a lakáshivatalhoz, amelyben előadja, hogy József főherceget 11. szám alatti házában Pollák József fűszernagykereskedő cég üzletbérét 8000 koronáról 18.000 koronára emelte fel 1919. május 1-től kezdődőleg. Mivel pedig a cég a felmondásra nem válaszolt, Szűcs F. Vilmos a lakáshivataltól kérelmezte az üzletbér megállapítását. Kérte e célból helyszíni szemle elrendelését, hogy a házi úri üzletbérének összehasonlítása után állapíttassék meg az üzlet bére.

A mai tárgyaláson a Pollák-cég képviselőjében Juhász János dr. kérte a béremelés elutasítását, mert bár Szűcs a házat mindennemű megegyezés arányiért vette, mint az előbbi tulajdonos, nem tartja megengedhetőnek, hogy a drága házvétel a bérlő szenvedje meg. De még ha a drága vételárát tekintetbe lehetne is venni, nem szabad az üzletbért háromszorosára emelni, mikor a vételár csak alig duplája annak, amit az előbbi tulajdonos a házért fizetett.

Szűcs F. Vilmos a kérvényben előadottakon kívül azt adta elő a tárgyaláson, hogy a Pollák-cég könnyen megfizetheti a szerinte normális üzletbért, mert hiszen az üzlet 1917. évben négy millió koronát forgalmazott.

Dr. Olasz Pál elnök elrendelte a helyszíni szemlét, amelyet azonnal meg is ejtettek. A kiküldött bizottsági tagok olyan véleményre terjesztették a lakáshivatal elé, hogy az üzletbért tizenkét, a hozzátartozó pincéért, emeletes és földszintes raktárárt és udvarhasználatáért pedig 3000 korona bér volna megállapítható a házában levő többi üzlet bérét véve alapul.

A lakáshivatal elnöke pénteken délelőtt üzenegy órákor hirdeti ki a határozatot.

MŰVÉSZET.

* Heti műsor: Csüt. Parasztheccsület. Május B) hérllet. Csütörtök Parasztheccsület. Május C) hérllet. Péntek Ember tragédiája A) hérllet. Szombat délután Helehuia báró. Szombat este Ember tragédiája B) hérllet. December 24-én délután 3 órákor Árvélus és Tündér Ilona.

* Május. Szép Ernő népszerű egyfelvonásosát, a *Májust* adta ma elő az aradi színház a *Paraszt becsület* című opera előtt. A darabot, amely hosszú időn keresztül páratlan sikerrel látogatott a Beivárosi Színházban, Aradon már bemutatták, a ma esti előadásnak azonban különös érdekessége volt az, hogy a darab nehéz női főszerepét a kórusnak egyik fiatal tagja Benes Tusi kreálta. Benes, aki csak néhány hónapja van a színháznál, már több ízben feltűnt a reá készített kisebb szerepekben, legutóbb pedig az *Ördög*-ben és a *Kék ruhában* aratott őszinte és megérdemelt sikert. A fiatal művésznő ma esti szereplése minden tekintetben egy tehetséges színésznő produkcióiaként hatott. Kellemes megjelenése, biztos beszédtechnikája és játéka egyaránt dicséri a direktív elhatározását, amelyvel megnyitotta az érvényesülés útját. A közönség lelkes tanszal honorálta a fiatal művésznő első nagyvívó sikerét. A két férfi szereplő *Fordas* és *Kortész* komoly művészettel juttatták érvényre a darab szépségeit. — n. k.

* A színház irada hírel. Az Ember tragédiája Madách rómeke, amely teljesen új hatással megfelelő zene és ének kísérettel került színre pénteken, szombaton és vasárnap az aradi színházban.

Lemond a kormány.

— Ha az entente kiszolgáltatja az egész Magyarországot. —

Budapestről jelentik: A Magyarország azt írja, hogy a kormány arra szánta rá magát, hogy tisztázza a helyzetet és megakárja tudni illetékes helyről, hogy az entente teljesen kiszolgáltatja-e Magyarországot a románoknak és a cseh-szlovákoknak? A Budapesten tartózkodó francia különtvény utján fogja szorgalmazni a határozott választ, mert a kormány tagjainak egyértelműen az a felfogása, hogy ha az entente Magyarországot, vagyis nemcsak a fegyverszünetben megállapított területeket, nemcsak a stratégiailag fontos pontokat és városokat a román és cseh-szlovák csapatok által megszállhatóknak tekinti,

egy semmi értelme nincs annak

hogy az ország ügyeit magyar kormány intézze.

Budapestről jelentik: A kormány a fegyverszüneti bizottság útján elkészítette a lajstromát mindazon eseteknek, amelyekben a csehek, románok és csehek megszálló csapatai megsértették a Franchet Desperay tábornokkal kötött fegyverszüneti szerződést. A kormány elhatározta a tegnapi este minisztertanácsán, hogy Vix alezredes útján összerakott adatokat elküldik az entente kormányainak jegyzék kíséretében, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a balkán haderők főparancsnokával kötött szerződést a románok, szerbek és csehek lépten-nyomon megsértik. A jegyzéket ma vagy holnap továbbítják.

Mit követelnek a pármái hercegtől?

(René egy arisztokratától négyszáz koronát kéri kölcsön.)

A René pármái herceg kalandja kezd a laközönségesebb mederbe tereledni. Már nincs benne semmi misztikus: peres útra került az ellenfortéalmommal körített nyilvános szerelem egy-egy fátka. Előszörban Péchy Erzsébet hercegné és Rosner Ferenc ellen, mert az ő szerelmi fogát is nyilvánosan pellengérré állította. De a kiskorú Rosner anyja is beleszólt most az ügybe. Rosner Ferenc ugyanis az anyjától, akinek pénzért eladásából harmincezer korona készpénze volt, kisebb-nagyobb összegeket csikart ki még a herceg Budanestre hozása előtt azon a címen, hogy szerelmes Péchy Erzsébetre és ha az anyja neki nem ad pénzt, akkor ott élte öngyilkosságát követi el. Mintegy tízezer koronát kicserélt ma az édesanyjától és azt mind bevállalás szerint Péchy Erzsébet meghódítására költötte. Utóbb huszezer koronát pedig akkor vett el az édesanyjától, amikor a herceg pénze fogytán volt és máshonnan nem tudtak pénzt szerezni.

Az egész harmincezer koronát Rosnerné a hercegtől követeli, mert mint ő mondja, Péchy Erzsébet neki nincs igazán köztelene, a hűségét a házasság nem követelheti vissza tőle és a hercegre vár, hogy utóbb harmincezer korona megfizetése is, amit Rosnerné követelne utána fog pótolni het után visszakövetelni. Az ügyvéd a következőket mondotta:

— Az az első kérdés, vajon vállalható-e az a Rosner? Ha követelt el csalásokat, azokért csak az anyja vonhatja felelősségre, mert attól harmincezer koronát csikart ki és ezt a harmincezer koronát a herceggel és Péchy Erzsébetrel együtt elköltötte. A hercegnek nincs joga őt felelősségre vonni, mert az a számlák nagy tömegével, amelyeket máris összeváltítottunk, bizonyítani tudjuk, hogy ami pénzt csak a hercegtől kapott, azt ők tényleg mind el is költötték. Csak az a nagyon érdekes meglepetés áll most előttünk, hogy vajon hogy volt szabad egy korszakban és közbecsülésben álló férfiasnőnek, egy fiatal gyerektől, akinek a korát már az aradban és feljebb is láthatta, kedveskedéseket elfogadni és ráne vetésével meg felhasználni, hogy a herceget az ő számára Budanestre kerítse vissza.

Mint egyébként más oldalról értesülünk, a pármái herceg egy budapesti és két aradban élő rokona ismert arisztokrata családnál is látogatást tett és a látogatás végeztével, hogy hivatalos körülmények között álltak a ezért harmincezer korona kölcsönért az arisztokrata családtól, amit szó nélkül meg is kapott.

Budapestről jelentik: René pármái herceg ügyében a rendőrség a tanúhallgatásokat és a nyomozást befejezte. A rendőrség Döbököt és

Rosner szabadon bocsátotta. Ezzel azonban a ügy nincs befejezve, mert az iratok átkerülnek az ügyészre és az fog dönteni arról, vajjon tovább folytatják-e az eljárást.

Arad szemet kap.

Zima Tibor nagyszombeni utjáról.

Jelentették, hogy Variassy Lajos dr. kormánybiztos megbízásából Zima Tibor, az aradi kereskedelmi és iparkamara titkára Nagyszombenbe utazott, mert a román kormánnyal a szénellátásról, továbbá fontos pénzügyi és közéletmelével megállapodásokat akart létrehozni, amelyek Arad megye és a város jövődjére kihatással vannak. Zima Tibor ma este érkezett hazára és a hírlapíróknak a következőket mondotta:

— Jelenleg a román kormány tagjainak többsége Bukarestben tartózkodik és csak Pogorilăc után láttam Nagyszombenben. Ő egyedül nem érezté magát felhagyottottnak, hogy erre fontos kérdésekben halálozzon. Mivel a kormány tagjai teljes számban együtt lesznek, azonnal haláloznak az aradi előterjesztésekről. A szénügy már most is elintéztetnek tekintendő. Arad szénellátása biztosítva van minden változás esetére is. Arad naponként megkapja a szükséges nyolc vasoson petroszásny szénét és csak azt kívánják a románok, hogy ez a nyolc vasoson üresen vissza is menjen Petroszásnyba. A román kormány beleegyezett abba, hogy a szén fölött Vázsonyi kormánybiztos diszponál.

— Azzal a sajnálatos impresszióval távoztam Nagyszombenből, hogy Erdélyben a véranélküliség az elkeseredés Apáthy István kolozsvári főkormánybiztossága ellen, mert ők úgy látják, hogy Apáthy rendszeresen szítja az ellentéteket a magyarok és románok között és ez célján vezethet, mert a románok az entente felhatalmazása nélkül egy lépést sem tesznek. Ennek élénk dokumentuma az, hogy amikor Nagyszombenbe az a hír érkezett, hogy Székelykocsárdon 80.000 székelyt koncentrálnak, a román kormány fél nap alatt keresztülvitte, hogy az entente felhatalmazta a román sereget, Székelykocsárd megszállására, hátr az a demarkációs vonalon innen fekszik. Ugy tudom, hogy Székelykocsárdot ma délután meg is szállították a románok. Ugyanaz a sors éri Kolozsvárt is, ha oda fegyveres csapatokat küld a főkormánybiztos.

— Massaryk utja. Prágából jelentik: Massaryk talán máj szombaton Prágába érkezik. Dr. Benes külügyminiszter Párisban marad, hogy a hűtelárnyásokon a cseh érdekekre vigyázzon. — Prágából jelentik: Massaryk holnap délután Budweisba érkezik és lehet, hogy már pénteken bevonul Prágába. Az elnök fogadtatására kiküldött delegáció ma külön vonalon az ország határára utazott.

— Kiváltja a város a zálogházból a szegények ruháit. Lócs Rezső polgármester igen jellemreméltó emberséges mozgalmat indított a szegények elzálogosított ruháinak kiváltására. Karácsonyi ajándéknak szánja a visszakerülő ruházatot. A polgármester a következő felhívást bocsátotta ki a gazdagokhoz, a kiktől a kiváltáshoz szükséges pénzt kéri: A háborúból visszatért ruhátlan katonák felruházásáról az állam már gondoskodik, megfelelően — írja a polgármester — mikor a bővelkedőktől feleslegeiket bekívánja, a szegényebb nem katona osztály téli felruházásáról pedig a pénz jelen bőséges világában a jó módban élő társadalomnak kell önkéntlenül gondoskodnia. A béke és szeretet közelgő ünnepe ezen célra éppen alkalmas idő, a módoszat is, mely szerint a végső nyomorral küzdő osztály elzálogosított ruhá, úgy és fehérműjének kiváltása céljára, humanusnak és praktikusnak mutatkozik. Felhívom tehát a város jobb módú lakosságát, miszerint tartsa legelőnyösebb kötelességének, hogy az említett célra szükséges mintegy 54.000 koronát társadalmi adakozás útján mihamarabb összeadja. Adományok a cél megjelölésével vagy a városi pénztárhoz küldendők be, mely hivatal az adományokat hirlapilag nyugtatja, vagy a polgármester kezéhez adandók la. Lócs. polgármester.

— Figyelmeztetés. Tévedések elkerülése végett figyelmeztetjük a rokkantakat és hadiözvegyeket, hogy a rokkant gyűlésen említett 150 koronás különleges segély, miután ez irányban semminemű kormányintézkedés nem történt, részünkről senkinek sem folyósítható. A rokkant szövetség továbbra is csak a pillanatnyi segélyeket adja az arra való utaltaknak. Aradi és aradmegyei rokkant szövetség.

— A szervezeti szabályrendelet. A város jövő feladatait előkészítő nagybizottság igazgatási csoportja Lócs Rezső polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen tudomásul vette Green Nándor főkapitánynak a csoport elnökségéről történt lemondását és eddigi működéséért köszönetet szavazott. Egyelőre az elnöki tisztséget nem töltik be. A csoport a szervezeti szabályrendelet elkészítését elhalasztotta mindaddig, amíg az új városi törvény el nem készül.

— A pezsgőadó. A belügyminiszter tudvaletőleg jóváhagyta azt a szabályrendeletet, a melyvel a város a pezsgőre 25 százalékos adót vet ki. A közgyűlés a szabályrendeletet meghirdette és az adó kivételével megbizta a tanácsot, amely mai rendkívüli közgyűlésen elhatározta, hogy a pezsgő-készleteket nyomban összeírattja és az adót már január 1-én kivetí.

— Legszebb karácsonyi ajándék egy művészeti kivitelű eredeti plaffestmény a legnevesebb festőktől, melyek jutányos árért kaphatók Kardos Gábor állandó képkiallításában, Aczél Péter-utca 1.

— Megnyílt Fischer Simon nagy ruházásnak dusan felszerelt karácsonyi tárlata. — Üzleti órák reggel 7 órától délután 4 óráig.

— Vegyen könyveket, festőszekrényeket, díszlelveleplir dobozokat, karácsonyi ajándéknak Deák könyvkereskedésében Foray-utca.

— Mesekönyvek, karácsonyi ajándékok először szerezhetők be Kuleszer Minerva könyvkereskedésében Aradon, Dobó-utca 1. sz.

SPORT.

— Az Aradi Torna Egyesület folyó hó 22-én, vasárnap délután 5 órakor a kereskedelmi iskola dísztermében általános értekezletet tart, melyen az egyesület újraszervezésére vonatkozó terveket állapítják meg. Az értekezletre ezután hívjuk meg úgy tagjainkat, mint az egyesület iránt érdeklődőket.

Holnap délben lépik át a románok a demarkációs vonalat.

(Kolozsvár nem fog ellenállni. — Fényes László nem utazhatott Nagyszombatba.)

Kolozsvárról telefonálja tudósítónk: Dr. Antalfy Endre, a marosvásárhelyi Nemzeti Tanács elnöke ma Kolozsvárra érkezett és közölte dr. Apáthy István főkormánybiztossal Nicolcea román tábornoknak a következő izenetét:

— Az entente felhatalmazta a román csapatokat, hogy a demarkációs vonalakat túllépjék. Rögtön megkezdik Kolozsvár megszállását. A tábornok emberi érzéstől vezéreltetve, kéri Apáthyt, hogy a magyarság ne álljon ellen, mert különben löni fogják a várost. A tábornok azt kívánja, hogy a kolozsvári magyar csapatok és a magyar nemzeti gárda rögtön hagyja el a huszonhat vármegye területét, vagy legalább is vonuljon vissza addig a vonalig, amelyet a VII. alexandruval folytatandó tárgyalásokon fognak megállapítani. A rend fenntartása kizárólag a román nemzeti gárda feladata lesz. A megszállás a közigazgatást nem érinti. Nicolcea tábornok kéri, hogy Apáthy ezen üzenetét közölje a kolozsvári csapatok parancsnokával és hasson oda, hogy minden vérontás elkerültesse.

Apáthy rögtön összehívta a Nemzeti Tanácsot, amelynek tagjai megindulással vették tudomásul a tábornok üzenetét. Apáthy közölte a választ is, amelyet az üzenetre adott:

— Miután a magyar kormány a főkormánybiztost értesítette arról, hogy az entente felhatalmazta a román csapatokat a demarkációs vonal át-lépésére és miután a fegyverszüneti szerződés értelmében minden ellenséges kérdés megszűnt a szövetségesek és a magyarok közt, Kolozsvár nem fog ellenállást tanúsítani és a lakosság minden ellenséges cselekménytől tartózkodni fog. De miután a fegyverszüneti szerződés értelmében a magyar kormány jogát a rend fenntartására, valamint minthogy egyes stratégiai pontok megszállása nem vonhatja maga után az illető hely katonai kiűrését, valamint miután a románok nemzeti gárda nem elégséges a rend fenntartására és a személyes biztonság helyreállítására: kéri a főkormánybiztos a tábornokot, hogy ezen kívánságát egyeztesse össze a fegyverszüneti szerződéssel és tegye abból megfontolás tárgyává. Különben sem tudna ebben a helyzetben a kívánságnak eleget tenni, mielőtt a magyar kormánytól utasítást nem kap. Kéri a tábornokot, hogy a kormány által folytatandó tárgyalások eredményét várja be.

A Nemzeti Tanács a legnagyobb megilletődéssel hallgatta meg a választ. Rögtön összeültek, hogy a csapatok elszállítása iránt tárgyaljanak.

Kolozsvárt 8500 katona és gárdista van. A székely katonák elszállítása ma délután már meg is kezdődött. A katonák közt óriási izgalom és alkaceredés uralkodik.

Az első transzport elszállításánál véres összeütközés volt székely és román gárdisták közt. A pályaudvar közelében lévő vasműhánál néhány román nemzetőr állott kézi gránáttal felszerelve. Összetűzés keletkezett, amelynek eredménye három halott, nyolc sebesült.

Marosújvárról jelentik: Fényes Lászlót, aki a kormány megbízásából Nagyszombatba akart utazni, Marosújvárott a nagyszombati kormányzó

tanács távirata várta, amelyben közölték vele, hogy Marosújváron túl nem adnak neki engedélyt utazásra. Ennélfogva Fényes kénytelen volt visszatérni Székelykocsárdra és onnan visszamenni Kolozsvárra.

Székelykocsárdon Fényes tárgyalt a megszálló román csapatok parancsnokával és hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg,

hogy a magyar csapatok holnap délig elhagyják a demarkációs vonalat, megszállják Székelykocsárdot és nyomban kezdik előnyomulásukat Kolozsvár felé.

Tövisről jelentik: Miután a felvonó seregeket visszahelyezték a román csapatok, ma éjjel tizenkét órakor bevonultak Tövisre. A magyar csapatok este tíz órakor elhagyták a várost.

Désről jelentik: A román csapatok bevonulását holnap délre várják.

LEGUTJÁBB HIREK.

— Kassa nyugodt. Kassáról jelentik: Kassán a helyzet változatlan. A Kassán levő csapatok Margitsalva környékén foglaltak állást s ott várják be az esetleges támadást. A csehek azonban nem mutatkoznak. Hir szerint visszahúzódtak Poprád felé és erősítést várnak. A kassai-bergyi vonalon a közlekedés megszűnt. A sínek Margitsalváig fel vannak szedve. A városban teljes a nyugalom, a lakosság bizalommal várja a fejleményeket.

Recsáról az osztrákok. Budapestről jelentik: Buza Berna földművelésügyi miniszter belekkel ezélt megállapodott a német-osztrák kormány megbízottjával abban, hogy a magyar kormány ipari cikke ellenében vágómarhát szállít Ausztriának. A mi részünkről a szerződést betartották, de Ausztria nem küldött eddig árut. A földművelésügyi miniszter többszöri sürgetésére sem tettek az osztrákok eleget kötelezettségüknek és ezért ma rendelettel tiltotta a kormány a vágómarha kiszállítását Ausztriába.

— Általános védkötelezettség Németausztriában. Bécsből jelentik: Ma nyultották be a véderőre vonatkozó ideiglenes rendelkezésekről szóló javaslatot, amely lényegében a következőket tartalmazza: Általános és egyenlő védkötelezettség alapján minden férfi állampolgárnak azon év január elsejétől, amelyben 18 életévét betöltötte azon év december 31-éig, amelyben 22 életévét betöltötte, állításkötelese. Felhatalmazták az államtanács, hogy mindaddig, amíg a miliciáról alkotandó törvény életbe nem lép, az állításköteleseket négy havi időtartamra békéhesse.

A MOZI.

* Branting mérnök titka. (Nagy detektívdráma az Uránia színházban.) Az Uránia-színházban műsorváltozás következtében szerdán este egy érdekes és izgalmas detektívdráma került bemutatásra. Branting mérnök titka a címe ennek az új, szöndü bűnügyi drámának, amelynek a főszereplőjének a személyisége, hogy Bruno D. neves moziszínész játssza a dráma főszerepét. Egy testvérpárt személyes, a kiváló művész egy személyben, egy dráma és annak öcsését egy mérnököt. A mérnök világraszóló találmánya körül forog a cselekmény, amely találmány a mérnök bátyját, a dráma összeomlásával fenyegeti. A mérnök laboratóriuma egy éjjel a levegőbe röpköd és a mérnök holttestét megszenesedve, a felismerhetetlenségig eltorzulva húzák ki a romok alól. A találmány okmányai pedig eltűntek. A titokzatos halál és az okmányrablás izgalmas körülményeit deríti ki

egy-ötlettel és újszerű frappáns trükkökkel a detektív, aki a mérnök testvériben, a gyáros személyében deríti ki a bűndöst. A hatóságos detektívdráma még csak csütörtökön kerül előadásra.

* Tündérullak. (Henny Porten legújabb szerepében az Apollóban.) Szerdán este hatalmas siker színhelye volt az Apolló-színház, ahol Henny Porten, a báj, kedvesség és próza művészi megtesztelése játszott a legújabb szerepét. A Tündérullak című négyfelvonásos poétikus filmjátékban nemcsak a filmművész-nő elragadó hájos egyéni játéka ragadtatta el a nézőket, hanem maga a pazar kiállítás, a cselekmény pompás kerete is hozzájárult a kép nagy sikeréhez. Ez a film, amely nagy tetszést aratott, csütörtökön kerül ismétlésre.

* Tosca, az idei szezon művészi szenzációja pénteken kerül bemutatásra az Apollóban.

Felelős szerkesztő:

TELLER KALMAN.

Apolló-színház.

1918. dec. 18-án:

Tündér ullak.

Filmjáték négy felvonásban.

Uránia-színház.

1918. dec. 18-án:

Sorsok és emberek.

Társadalmi dráma 4 felvonásban.

NYILTÉR.

Ar anyon vevő... vállalkozás... felkötés...

Főnök Antal Arad-gáji rendőrcsapatvezető a maga, illetve gyermekei Anna, Bandi és Magda, egy négygyermekes, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megüri az úrval szomszédainak a felújított és új hitves, hős szerető édesanyja, gyerekek, testvér, sógor, unokatestvér, rokon és jóbarátok

Kovács Antalné

szül. Pachta Izabella

1. évi december hó 18-án reggel 5 órakor, társadalmi munkás életének 83-ik a legboldogabb házasságának 14-ik évében a Mindenható rendelkezésére képest váratlanul történt gyásos elhunyt.

Az Istvánban boldogult földi maradványai 2. hó 20-án délután 8 órakor fognak a felső temető halottas csarnokából a román káth. anyaszentegyház szertartással szerint az ugyanottani temetőben levő családi sírkömbben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélyt gyászamás áldozat az elhunyt-nak lelki üdvéért 1919. évi január hó 2-án délelőtt 10 órakor fog a helybeli főbíró, Minorita-atyák szentegyházában az egék Urának bemutatni.

Az örök világság fényeskedjen neki!

Arad, 1918. december hó 18-án.

Örv. F. Ichtaller Mártonné édesanyja. Pachta Oszkár főné. Pachta Oszkárné szül. Eich Mária sógoronja. Örv. Juhász Istvánné, Atzél Sándor és neje nagybácsik és nagynénik. Juhász Zoltán, Juhász Béla, Juhász Kálmán, Juhász Olga, Bokk Károly és neje unokatestvérei.

Varga Imre első temetőrendező intézete Arad, Andrásy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 736.

Dr. Kelemen Gábor

ügyvédi irodáját

Doak Foreno-utca 42., I. em., (volt Elos iroda)

helyezte át

Telefon 240.

7364

60 drb. olajfestmény

elsőrendű magyar művészek munkái

békeárban

egyenként is eladó. Megtekinthetők: 7364

Ingusz J. és Fia

könyvkereskedésében Weitzer János-utca

